

Голові разової спеціалізованої вченої ради
(спеціальність 061 Журналістика) у
Сумському державному університеті,
доктору наук із соціальних комунікацій
професору кафедри журналістики та філології
Садівничому Володимирі Олексійовичу

РЕЦЕНЗІЯ

доктора наук із соціальних комунікацій, доцента,
доцента кафедри журналістики та філології
Яненка Ярослава Васильовича
на дисертаційне дослідження

Бондар Ольги Вікторівни

**«Соціокомунікаційні аспекти функціонування літературних,
книжкових і журналістських нагород в Україні»,**
подане до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 06 «Журналістика» за спеціальністю 061 «Журналістика»

Комплексний розгляд дисертаційного дослідження Бондар Ольги Вікторівни на тему «Соціокомунікаційні аспекти функціонування літературних, книжкових і журналістських нагород в Україні», представлене для захисту на здобуття ступеня доктора філософії на засіданні разової спеціалізованої вченої ради в галузі знань 06 «Журналістика» за спеціальністю 061 «Журналістика» у Сумському державному університеті, дає змогу зробити висновок щодо його актуальності, ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, достовірності та значущості отриманих результатів, наукової новизни, теоретичної та практичної цінності, надати загальну оцінку дисертації.

Ступінь актуальності теми дослідження.

Незалежність України відкрила нові можливості для національної літератури та видавничої справи. А у часи повномасштабної війни гостро постала потреба у критичному осмисленні набутого за роки незалежності досвіду, зіставленні його зі світовими теоретичними підходами та практиками, у систематизації засадничих характеристик та визначенні теоретично обґрунтованих принципів зміцнення нагороди як інституції. Відповідно, дослідження авторкою інституціональних характеристик літературних, книжкових та журналістських нагород та встановленні особливостей їх

функціонування в українському соціокомунікаційному просторі є актуальним.

Новизна, достовірність та ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дослідженні.

Наукова новизна дисертаційного дослідження Бондар Ольги Вікторівни має переконливий характер. Дисертанткою вперше здійснено системний аналітичний огляд наукового доробку, присвяченого об'єкту дослідження, актуалізовано низку закордонних праць в українському науковому дискурсі; виявлено й систематизовано зовнішні та внутрішні виклики інституціональній стійкості нагород в соціокомунікаційному просторі України; запропоновано шляхи оптимізації функціонування нагород та зміцнення їх інституціональної стійкості.

Доречним вважаємо уточнення авторкою на основі виявлених сутнісних ознак різних типів нагород таких понять, як «літературна премія», «книжкова премія», «журналістська премія», «літературний конкурс».

Цінним вважаємо створення дисертанткою типологічної моделі нагород на основі виявлених і перевірених у світовій та українській практиці типоформувальних характеристик, ключовою з яких є функціональність. Це дозволило визначити засади комунікаційної ефективності нагород.

Вагомим є детальне вивчення Ольгою Вікторівною явища літературних, книжкових та журналістських нагород як інституції, що функціонує в соціокомунікаційному просторі України. Авторкою схарактеризовано й описано особливості функціонування нагород в Україні від 1991 р. і до сьогодення.

Усі наведені в роботі положення підкріплені прикладами. Структура роботи – чітка й логічна, дисертація складається зі вступу, трьох розділів, розбитих на підрозділи, висновків, списку використаних джерел, додатків, що забезпечує повне та всебічне розкриття теми.

Із огляду на все вищезазначене, структура й обрані теоретико-методологічні підходи дослідження Бондар Ольги Вікторівни не викликають заперечень і засвідчують достовірність і глибину обґрунтування наукових положень.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

Результати цього дослідження дають новий інституційний погляд на літературні, книжкові та журналістські нагороди й створюють комплексну концептуальну основу для вивчення їхнього функціонування. Авторкою визначено передумови становлення нагород як інституції в світі й Україні, розкрито відмінності в цих процесах. Удосконалено розуміння літературної премії як об'єкта в дослідницьких роботах минулого й сьогодення та виявлено спільне й відмінне. Дисертанткою концептуалізовано літературні нагороди як інституцію соціокомунікаційного простору.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що отримані результати не лише доповнять наявну в науковому дискурсі інформацію про літературні, книжкові та журналістські нагороди, а й можуть бути застосовними на практиці організаторами нагород, видавцями, літературними критиками, читачами, освітянами й іншими зацікавленими особами. Результати дослідження можуть бути корисні для читачів для орієнтації в сучасних тенденціях; глибшого розуміння ролі нагород; пошуку нагороджених творів та авторів; підвищення літературної грамотності; заохочення до читання. Результати також стануть у нагоді викладачам дисциплін, пов'язаних із вивченням культурного та рекламного менеджменту, медіапродюсування та медіакомунікацій, видавничої справи та бізнес-комунікацій видавництва, стратегічного управління та брендингу.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні положення і результати дисертації викладено в 15 одноосібних публікаціях, із яких 5 статей в українських фахових виданнях, 1 стаття (англійською мовою) – у зарубіжному виданні, 9 опублікованих матеріалів і тез у збірниках конференцій. Всі ці публікації збагачують наукову базу дослідження та підтверджують його актуальність для журналістикознавства.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Дисертація Ольги Бондар містить посилання на згадані в тексті джерела інформації, у випадку

використання тверджень, розробок, відомостей та ідей інших дослідників дотримано вимоги норм законодавства про авторське право. Усі посилання оформлені коректно та не мають ознак плагіату.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Високо оцінюючи наукове й практичне значення дисертації Бондар Ольги Вікторівни, висловимо деякі зауваження та побажання, більшою мірою дискусійного характеру:

1. На нашу думку, занадто широко сформульовано предмет дослідження – "концептуальні засади, типоформувальні характеристики, функції, чинники ефективного функціонування" Але чого саме? Немає конкретики.

2. У роботі зустрічається не зовсім коректне використання термінів. Зокрема, на с. 160 читаємо: "Також варто відмовитися від ейджизму – обмеження, введеного нібито з метою дати дорогу невідомим письменникам". Проте, ейджизм - це передусім обмеження за віком, і пов'язувати його з відомістю чи невідомістю письменника, мабуть, некоректно.

3. У висновках, на с. 174 читаємо: "Умовлено, що нагороди подібні до бізнесу..." і тут же через абзац "Оскільки нагороди функціонують у конкурентному середовищі, проте водночас не мають безпосереднього економічного прибутку...". Відповідно, виникає питання - наскільки доречно вважати літературні і книжкові нагороди "бізнесом", якщо немає економічного прибутку.

4. На с. 167 авторка зазначає щодо історії появи і розвитку книжкових і журналістських премій: "Вивчення історії феномену показало, що....". Проте далі не обгрунтовано, чому в цьому контексті доречно використовувати саме термін "феномен" і що у книжкових і журналістських преміях виняткового, дивовижного, феноменального?

5. У Вступі (с. 21-22) дисертанткою детально описано практичне значення дослідження. Водночас чітко позначеного опису теоретичного значення роботи у Вступі немає.

Зроблені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та не знижують її наукової цінності.

Загальний висновок та оцінка дисертації.

Вважаємо, що дисертація Бондар Ольги Вікторівни «Соціокомунікаційні аспекти

функціонування літературних, книжкових і журналістських нагород в Україні» є завершеним самостійним дослідженням, виконаним на високому рівні, характеризується високим ступенем актуальності та наукової новизни, містить науково обґрунтовані результати, теоретичне та практичне значення. за своїм науковим рівнем, актуальністю вирішеної проблеми, практичним значенням, обсягом, ґрунтовністю аналізу й інтерпретацією отриманих даних, повнотою викладу наукових положень, науково-теоретичним і практичним значенням повністю відповідає спеціальності 061 «Журналістика» та всім вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка, Бондар Ольга Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 06 «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика».

Рецензент,

доктор наук із соціальних комунікацій,

доцент, доцент кафедри

журналістики та філології

Сумського державного університету

Я. В. Яненко

Підпис *Яненко Я.В.*
засвідчую
проф. Михайлів відділу кадрів
Ольга т.г. Бондар

